

Powszechny
dziennik praw państwa i rządu
dla
cesarstwa austriackiego.

Część VII.

Wydana i rozesłana dnia 6. Lutego 1851.

Allgemeines
Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt
für das
Kaiserthum Oesterreich.

VII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 6. Februar 1851.

Część VII.

Wydana i rozesłana dnia 6. Lutego 1851.

24.

Cesarski patent z dnia 25. Grudnia 1850,

którym się obwieszcza zastrzeżone w patencie Cesarskim z dnia 28. Grudnia 1849 *), a niniejszem uskutecznione rozszerzenia statutu cesarskiego orderu „Franciszka Józefa“.

My Franciszek Józef pierwszy, z Bożej łaski Cesarz Austriacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Weneeyi, Dalmacyi, Kroacyi, Sławonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Król Jerozolimy i t. d.; Arcyksiążę Austrii; Wielki - Książę Toskany i Krakowa; Książę Lotaryngii, Solnogradu, Styryi, Karyntyi, Krainy i Bukowiny; Wielki-Książę Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, Książę górnego i dolnego Szląska, Medeny, Parmy, Piacency i Gwastalli, Oświecimia i Zatora, Cieszyna, Fryjulu, Raguzy i Zadry; uksiążęcony Hrabia Habsburga, Tyrolu, Kiburga, Goryceyi i Gradyski, Książę Trydentu i Bryksenu; Margrabia górnej i dolnej Luzaeyi i na Istrii; Hrabia Hohenembsu, Feldkirchu, Bregencu, Sennenberga i t. d.; Pan Tryestu, Kattary i na Marchii windyjskiej; Wielki-Wojewoda województwa Serbii i t. d. i t. d.

Powodowani życzeniem, ażeby znamienite zasługi, bez różnicy stanu, publicznie uczcić uznaniem, a mając oraz zamiar, wszelkie klasy obywateli państwa, zachęcić i okrzepić do błęgiego działania ku dobru wielkiej ojczyzny, utworzyliśmy patentem Naszym z dnia 2-go Grudnia 1849, na wniosek Naszej Rady ministrów, order zasług, i wydaliśmy dla niego zarysy statutów z zastrzeżeniem rozszerzenia takowych.

Ponieważ się już w kilku punktach pokazała potrzeba takowego rozszerzenia, nakazaliśmy takowe, czyniąc użytek z powyżej rzeczzonego zastrzeżenia, i rozporządziliśmy, ażeby dotyczące nowe postanowienia, w tekst Naszego patentu z dnia 2go Grudnia 1849 wciągnięte zostały.

*) W Części VI. dziennika praw państwa z roku 1849. Nr. 35. str. 2.

VII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 6. Februar 1851.

24.

Kaiserliches Patent vom 25. December 1850,

womit die im kaiserlichen Patente vom 2. December 1849 *) vorbehaltenen nunmehr erfolgten Erweiterungen der Statuten des kaiserlichen Franz Joseph-Ordens hinausgegeben werden.

Wir Franz Joseph der Erste,

von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich;

König von Ungarn und Böhmen, König der Lombardei und Venedigs, von Dalmatien, Croatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien und Illirien, König von Jerusalem etc.; Erzherzog von Oesterreich; Grossherzog von Toscana und Krakau; Herzog von Lothringen, von Salzburg, Steyer, Kärnthen, Krain und der Bukowina; Grossfürst von Siebenbürgen; Markgraf von Mähren; Herzog von Ober- und Nieder-Schlesien, von Modena, Parma, Piacenza und Guastalla, von Auschwitz und Zator, von Teschen, Friaul, Ragusa und Zara; gefürsteter Graf von Habsburg, von Tirol, von Kyburg, Görz und Gradiska; Fürst von Trient und Brixen; Markgraf von Ober- und Nieder-Lausitz und in Istrien; Graf von Hohenembs, Feldkirch, Bregenz, Sonnenberg etc.; Herr von Triest, von Cattaro und auf der windischen Mark; Grosswoiwod der Woiwodschaft Serbien etc. etc.

Von dem Wunsche geleitet, ausgezeichnete Verdienste, ohne Unterschied des Standes, durch eine öffentliche Anerkennung zu ehren und in der Absicht, alle Classen der Staatsbürger zu gemeinnützigem, segensreichen Wirken für das grosse Vaterland aufzumuntern und zu bestärken, haben über Antrag Unseres Ministerrathes, mit Unserem Patente vom 2. December 1849 einen Verdienstorden gestiftet, und für denselben die Grundzüge der Statuten mit dem Vorbehalte der Erweiterung derselben hinausgegeben.

Nachdem die Nothwendigkeit einer solchen Erweiterung sich in einigen Puncten bereits erwiesen hat, haben Wir, von dem erwähnten Vorbehalte Gebrauch machend, dieselbe sofort angeordnet, zugleich aber die diessfälligen neuen Bestimmungen dem Texte Unseres Patentes vom 2. December 1849 einschalten lassen.

*) Im VI. Stücke des Reichsgesetzblattes vom Jahre 1849, Nr. 26, S. 35.

Zatem ustanawiamy następane rozszerzenie statutu orderu :

§. 1.

Order ten nazywa się orderem Franciszka Józefa.

§. 2.

Dzień utworzenia, jest pierwszy dzień roku wstąpienia Naszego na tron, t. j. dzień 2-go Grudnia 1849. Dewiza orderu — Nasze godło: „Viribus unitis.“

§. 3.

Znamienite zasługi, bez względu na pochodzenie, religią i stan, dają prawo do dostąpienia tego orderu.

§. 4.

Przeto orderem Franciszka Józefa, każdy obywatel państwa austriackiego, obdarzonym być może, który niezachwanem, czynnie dowiedzionem przywiązaniem do cesarza i ojezyny, w czasie wojny lub pokoju, szczególnie ważnemi, dla dobra popołitego wyświadczonemi usługami, prawdziwie użytecznemi wynalazkami, odkryciami lub polepszeniami, gorliwym i w skutki obfitem popieraniem i podźwignieniem uprawy rolniczej, przemysłu krajowego lub handlu, odznaczył się, albo też, który celującemi dziełami dla kunsztów i umiejętności, poświęcającem się działaniem dla cierpiącej ludzkości, lub jakimkolwiek innym znamienitym sposobem, dla tronu lub państwa Naszego zasługi położył i do wdzięczności ojezyny, jako też do powszechnego uznania sobie prawo zjednał.

Zachowujemy sobie szczególnie, obdarzać tym orderem cudzoziemców, którzyby istotne zasługi położyli.

§. 5.

Członkowie orderu, będą przez Nas mianowani. Liczba ich nie jest oznaczona.

Godność Wielkiego Mistrza orderowego, z koroną Naszego cesarstwa nierozłącznie połączona jest.

§. 6.

Order składa się z trzech stopni. Posiadacze jego nazywać się będą: Kawalerowie orderu wielkiego krzyża, wielcy komandorowie i kawalerowie orderu Franciszka Józefa.

§. 7.

Kawalerowie orderu wielkiego krzyża, idą przed komandorami, a ci przed kawalerami. Członkowie tego samego stopnia, otrzymują rangę między sobą, według czasu, w którym do orderu mianowani zostali. Jeżeli kilku zostało mianowanych w jednym dniu, natenczas zyskują rangę według porządku, w jakim otrzymali znak orderowy.

§. 8.

Znak orderu, stanowi złoty krzyż emaliowany, ośmiokątny na zewnątrz; linia każdej części krzyża, zagięta na zewnątrz w płaską linię kolistą.

Krzyż sam jest czerwony, naokoło którego bieży pasek złoty. Pole jego środkowe, jest białe i kolisto-okrągłe, otoczone takim samym złotym paskiem; w którym to polu środkowym, na przedniej stronie, znajdują się te dwie litery: F. J. (Franciscus Josephus).

Wir finden Uns demnach bestimmt, diese erweiterten Ordens-Statuten mit Folgendem festzusetzen :

§. 1.

Der Orden trägt den Namen : „**Franz Joseph-Orden.**“

§. 2.

Der Stiftungstag ist der erste Jahrestag Unserer Thronbesteigung, das ist der zweite December Eintausend achthundert neun und vierzig ; die Ordens-Devise Unser Wahlspruch : „**Viribus unitis.**“

§. 3.

Ausgezeichnete Verdienste, ohne Rücksicht auf Geburt, Religion und Stand, gewähren den Anspruch zur Aufnahme in den Orden

§. 4.

Der Franz Joseph-Orden kann daher jedem österreichischen Reichsbürger verliehen werden, der sich durch unerschütterliche, thätig bewährte Anhänglichkeit an Kaiser und Vaterland, im Kriege oder Frieden durch besonders wichtige, für das allgemeine Wohl geleistete Dienste, durch wahrhaft nützliche Erfindungen, Entdeckungen oder Verbesserungen, durch eifrige und folgenreiche Beförderung und Hebung der Bodencultur, der einheimischen Industrie oder des Handels ausgezeichnet, oder sich durch hervorragende Leistungen um Kunst oder Wissenschaft, durch aufopferndes Wirken um die leidende Menschheit oder auf irgend eine andere ausgezeichnete Weise um Unseren Thron oder Unser Reich verdient gemacht, und sich gegründete Ansprüche auf den Dank des Vaterlandes und auf eine öffentliche Anerkennung erworben hat.

Die Verleihung dieses Ordens an Ausländer, welche sich wesentliche Verdienste erworben haben, wollen Wir Uns besonders vorbehalten.

§. 5.

Die Ordensmitglieder werden von Uns ernannt. Die Zahl derselben ist unbestimmt.

Die Würde des Ordens-Grossmeisters ist mit der Krone Unseres Kaiserreiches untrennbar verbunden.

§. 6.

Der Orden besteht aus drei Graden. Die Inhaber werden hiernach Grosskreuze, Comthure und Ritter des Franz Josephs-Ordens benannt.

§. 7.

Die Grosskreuze gehen den Comthuren, und diese den Rittern vor. Die Glieder eines und desselben Grades nehmen unter sich den Rang nach der Zeit ihrer Ernennung in den Orden. Sind Mehrere an einem und demselben Tage ernannt worden, so nehmen sie ihren Rang nach der Ordnung, in welcher sie das Ordenszeichen erhalten haben.

§. 8.

Das Ordenszeichen ist ein goldenes, emaillirtes Kreuz, gegen auswärts achteckig, die Aussenlinie jedes Kreuztheiles mit einer flachen Zirkellinie nach auswärts gebogen.

Das Kreuz an sich ist roth, und um selbes läuft ringsum ein goldener Streif. Es hat ein zirkelrundes weisses Mittelfeld, mit einem gleichen goldenen Streifen umgeben, in welchem Mittelfelde auf der Aversseite die zwei Buchstaben F. J. (Franciscus Josephus) sich befinden.

Między czterema ramionami krzyża, ukazuje się złoty, częściowo czarno-emalio-
wany, dwugłowy ukoronowany orzeł, który w obudwóch dziobach swoich, trzyma łań-
cuszek zwieszony i zamknięty spojenemi rękami, między którego ogniwami na dolnej
krzyża części, godła litery stoją: „Viribus unitis.“

Po nad krzyżem wznosi się korona cesarstwa austriackiego, do której przymo-
cowana jest obrączka fontaziowa.

Odwrotna strona krzyża, ma kształt, jak wyżej opisano; nie ma tylko łańcuszka,
a na polu środkowym, widać zamiast liter F. J., rok utworzenia orderu (1849).

Kawalerowie orderu wielkiego krzyża, nosić będą znak orderowy na wstążce ja-
sno-czerwonej (ponsowej), 4 cale szerokiej, przewieszanej przez prawe ramię ku le-
wemu bokowi, i oprócz tego, na lewej stronie piersi, ośmiokątną srebrną gwiazdę, w
pośrodku której, znajduje się wyżej opisana, przednia strona znaku orderowego.

Komandorowie nosić będą taki sam krzyż, na wstążce jasno-czerwonej, 2 cale
szerokiej, zawieszony zewnątrz na szyi i spadający na piersi.

Kawalerowie nosić będą cokolwiek mniejszy znak orderowy, na wstążce tej sa-
mej barwy, 1 1/2 cala szerokiej, na lewej stronie piersi, w otwarciu guzikowym, albo
w kluzce.

Dozwolonem jest członkom orderu, jeżeli nie występują przy okazji uroczystej,
nosić krzyż orderowy w mniejszym rozmiarze, na łańcuszku złotym, według stopnia
orderowego, rozmaicie uformowanego, w otwarciu guzika sukni cywilnej.

Formę łańcuszka, widzieć można w załączonym tu rysunku i opisanii.

§. 9.

Nie wolno żadnemu członkowi orderu, nosić znaku orderowego, ozdobionego dro-
giemi kamieniami, jeżeli od Wielkiego Mistrza, osobiwą w tej mierze łaską, nie został
zaszczycony.

Przeciwnie zaś, każdemu wolno herb swój familijny znakiem orderu przyozdobić,
i tak przyozdobionego herbu używać przy wszystkich sposobnościach.

§. 10.

Udzielenie orderu, nie daje praw do stopnia szlachestwa, lub innego jakiegokol-
wiek dziedzicznego odznaczenia.

§. 11.

Członkowie orderu, otrzymają, przy udzieleniu takowego dokument, Naszym pod-
pisem zaopatrzony, z przez kanclerza orderu wystawiony.

§. 12.

Udzielenie orderu i wystawienie dokumentu, jest wolne od taksy.

§. 13.

Wszelkie sprawy, dotyczące orderu, załatwiać będzie kancelarya orderowa.

Przełożonym jej jest kanclerz orderu, którego mianowanie z grona członków or-
derowych, My sobie zostawiamy.

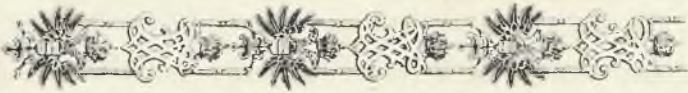
Pod nim stoją: podskarbi orderowy, sekretarz orderowy, archiwaryusz i kanceli-
sta orderowy, którzy niekoniecznie muszą być członkami orderu; mianowani zaś będą
albo wprost przez Nas, lub na przedstawienie kanclerza orderowego.

I. II.
krzyż wielki i komandorski
Gross- und Comthurkreuz

III.
krzyż kawalerski
Ritterkreuz

I.
łańcuszek
Kette

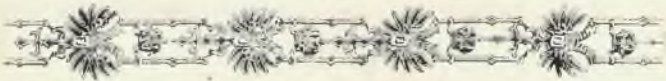

Gwiazda orderowa
Ordensstern

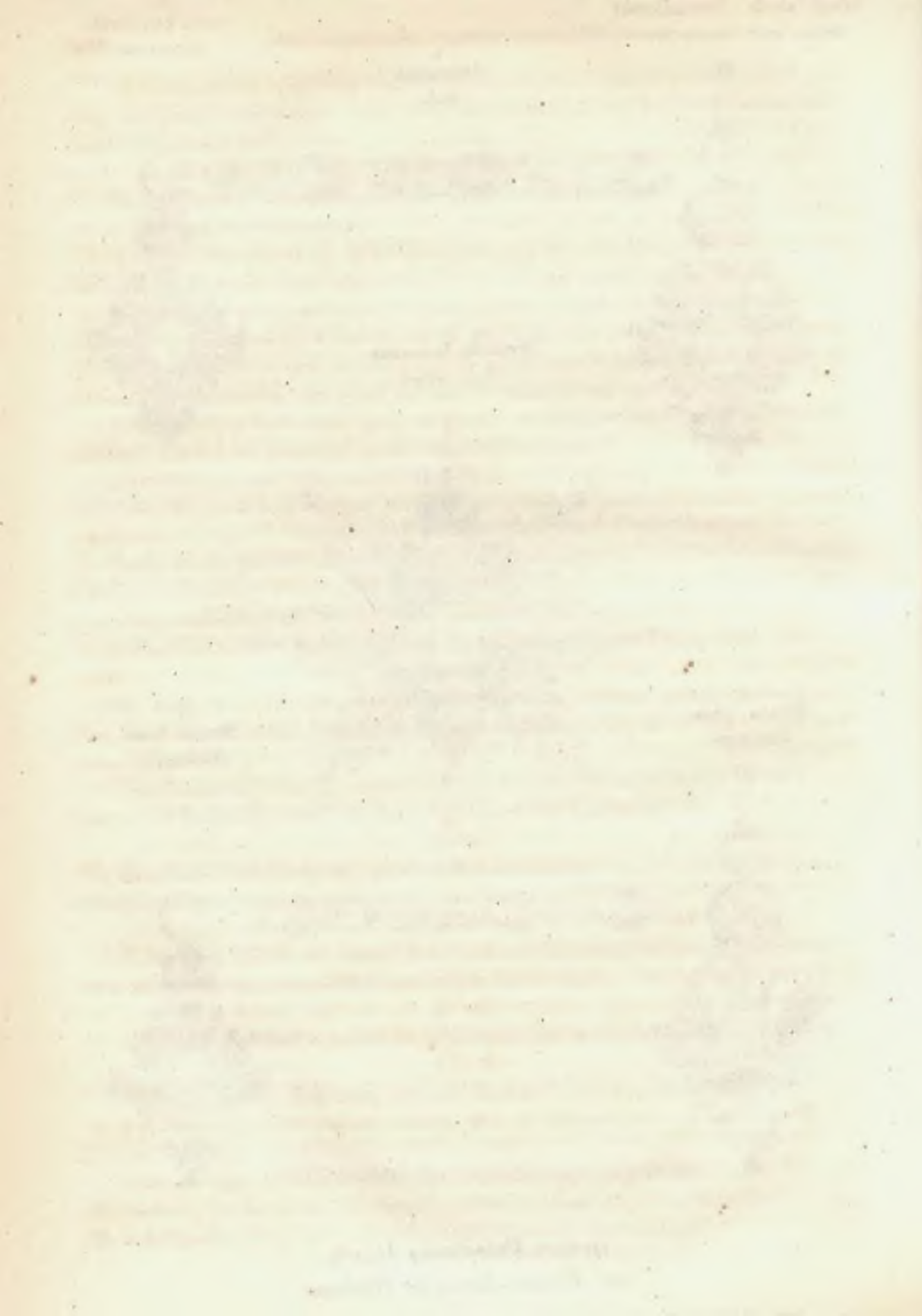

I. II.
Strona tylna
Rückseite

III.
Strona tylna
Rückseite

Orderu Franciszka Józefa.
des Franz-Josephs Ordens.

Zwischen den vier Kreuzesarmen ist der goldene, theilweise schwarz emaillirte, zweiköpfige, gekrönte Adler sichtbar, welcher in seinen beiden Schnäbeln eine durch verschlungene Hände geschlossene, herabhängende Kette hält, zwischen deren Gliedern an dem unteren Theile des Kreuzes die Buchstaben des Wahlspruches „Viribus Unitis“ erscheinen.

Ueber dem Kreuze schwebt die österreichische Kaiserkrone, an welcher der Schleifring angebracht ist.

Die Rückseite des Kreuzes ist wie oben beschrieben, gestaltet, nur entfällt die Kette und auf dem Mittelfelde erscheint statt der Buchstaben F. J. die Jahreszahl der Ordensgründung (1849).

Die Grosskreuze tragen das Ordenszeichen an einem hochrothen, 4 Zoll breiten Bande, von der rechten Schulter nach der linken Seite zu herabhängend und nebstdem einen achteckigen silbernen Stern auf der linken Brust, in dessen Mitte das oben beschriebene Avers des Ordenszeichens enthalten ist.

Die Comthure tragen das gleiche Ordenskreuz an einem hochrothen 2 Zoll breiten Bande an der Aussenseite um den Hals auf der Brust.

Die Ritter tragen das etwas kleinere Ordenszeichen an einem gleichfarbigen 1½ Zoll breiten Bande auf der linken Brust im Knopfloche oder in einer Schlinge.

Den Ordensmitgliedern, wenn sie nicht bei feierlichen Gelegenheiten erscheinen, ist gestattet, das Ordenskreuz im verkleinerten Masstabe an einer goldenen, nach dem Grade des Ordens verschieden gestalteten Kette im Knopfloche des Civilkleides zu tragen.

Die Form der Kette ist in der angeschlossenen Zeichnung und Beschreibung ersichtlich gemacht.

§. 9.

Keinem Ordensmitgliede ist gestattet, ein mit Edelsteinen verziertes Ordenszeichen zu tragen, es wäre denn, dass er von dem Grossmeister besonders damit begnadiget wurde.

Dagegen steht Jedem frei, sein Geschlechtswappen mit dem Ordenszeichen zu verzieren und sich des auf solche Art geschmückten Wappens bei allen Gelegenheiten zu bedienen.

§. 10.

Die Verleihung des Ordens begründet keinen Anspruch auf einen Adelsgrad, oder auf eine sonstige erbliche Auszeichnung.

§. 11.

Die Ordens-Mitglieder erhalten bei der Verleihung eine mit Unserer Unterschrift versehene, und von dem Kanzler des Ordens ausgefertigte Urkunde.

§. 12.

Die Verleihung des Ordens, so wie die Ausfertigung der Urkunde geschieht kostenfrei.

§. 13.

Sämmtliche auf den Orden Bezug nehmende Geschäfte werden von der Ordenskanzlei besorgt.

Vorstand derselben ist der Ordenskanzler, dessen Ernennung aus den Ordens-Mitgliedern Wir Uns vorbehalten.

Unter ihm stehen der Ordens-Schatzmeister, der Ordens-Secretär und Archivar und der Ordens-Kanzlist, die jedoch nicht Mitglieder des Ordens zu seyn brauchen, und von Uns unmittelbar oder über Vorschlag des Ordens-Kanzlers werden ernannt werden.

Kancelarz orderowy, winien przedstawiać Wielkiemu Mistrzowi sprawy orderu; wydane w tej mierze Najwyższe rozporządzenia, równie jak dokumenta nominacyi wystawiać i takowe kontrasygnować.

Podskarbi orderowy, winien starać się o znaki orderowe, i takowe, równie jak zwrócone dekoracye, starannie przechowywać i rachunki orderu prowadzić.

Sekretarz i archiwaryusz orderu, prowadzi będy dokładny spis wszystkich członków orderowych, w porządku chronologicznym, zaciągając wszelkie w orderze zasługane zmiany i układając corocznie historyczny przegląd orderu, który Nam przez kancelarza orderu do przejrzenia przedłożonym, potem zaś, jako trwałe pomniki mężów zasłużonych ojczyźnie, w archiwum orderowem złożony zostanie. Tenże zachowywać będy w archiwum wszystkie dokumenta i inne akta, orderu dotyczące. On także staranie ma o tem, ażeby doręczenia do interesowanych, należycie się odbywały.

Kancelista orderu, winien przy ekspedycyach urzędowych, i gdziekolwiek tego okaże się potrzeba, pomagać przełożonym urzędnikom.

§. 14.

Po zgonie członka orderowego, lub przy dostąpieniu wyższej klasy, zwrócenie znaku orderowego do kancelaryi orderowej, nastąpić winno; a to w pierwszym przypadku ze strony spadkobierców, w drugim przez posiadacza.

§. 15.

Każdemu członkowi orderu, nowo-mianowanemu, lub posuniętemu na wyższy stopień, doręczony zatem będy z kancelaryi orderowej, wraz z dokumentem nominacyi, znakiem orderowym i z jednym egzemplarzem statutów, także rewers, który on podpisać i kancelaryi orderowej odesłać winien, a mocą którego, nietylko potwierdzi, iż te przedmioty otrzymał, lecz także na siebie i spadkobierców swoich obowiązkiem przyjmuje, iż znak orderowy i statuta, w powyżej rzeczonych przypadkach, do kancelaryi orderowej odeszle lub odesłać rozkaże.

§. 16.

Postanowienia ustaw karnych o utracie orderów, z powodu przekroczeń, stosować się mają także i do członków orderu Franciszka Józefa.

§. 17.

Członkowie orderu Franciszka Józefa, mają, przy uroczystościach tego orderu, wstęp do tajnej Izby Rady, dokąd kawalerowie orderu wielkiego krzyża i komandorowie także przy wszystkich tych sposobnościach, wstępować mają prawo, przy których to prawo służy kawalerom wielkiego krzyża i komandorom orderów św. Szczepana i Leopolda, tudzież kawalerom pierwszej i drugiej klasy orderu żelaznej korony.

§. 18.

Wszyscy członkowie orderowi, bez różnicy stanu, będy mieli także wolny przystęp do uroczystości dworskich i do tak zwanych apartamentów.

§. 19.

Do wszystkich władz wydano rozkaz, ażeby, przy ekspedycyach swoich do członków orderu, takowym, oprócz innych tytułów, im przynależących, dodawali także tytułu orderowego.

Der Ordens-Kanzler hat dem Grossmeister die Angelegenheiten des Ordens vorzutragen, die diessfälligen Allerhöchsten Anordnungen, sowie die Ernennungs-Urkunden ausfertigen zu lassen und gegenzuzeichnen.

Der Ordens-Schatzmeister hat für die Ordenszeichen zu sorgen, selbe, sowie die rückgestellten Decorationen in Verwahrung zu nehmen, und das Rechnungswesen des Ordens zu besorgen.

Der Secretär und Archivar des Ordens führt ein genaues Verzeichniss sämtlicher Ordens-Mitglieder in chronologischer Ordnung, verzeichnet alle Ordensveränderungen, und stellt alljährlich eine geschichtliche Uebersicht des Ordens zusammen, welche Uns durch den Ordens-Kanzler zur Einsicht vorgelegt, sodann aber als ein bleibendes Denkmal der um das Vaterland verdienten Männer in das Ordens-Archiv hinterlegt wird. Er verwahrt überhaupt daselbst alle den Orden betreffenden Urkunden und sonstigen Acten. Er sorgt dafür, dass die Zustellungen an die Betheiligten gehörig erfolgen.

Der Ordens-Kanzlist hat den vorstehenden Beamten bei den ämlichen Expeditionen und wo es sonst immer nöthig ist, an die Hand zu gehen.

§. 14.

Nach dem Ableben eines Ordens-Mitgliedes oder bei Erlangung eines höheren Grades hat die Rückstellung des Ordenszeichens und der Statuten an die Ordenskanzlei und zwar im ersten Falle von Seite der Erben, im zweiten durch den Inhaber zu geschehen.

§. 15.

Jedes neu ernannte oder zu einem höheren Ordensgrade beförderte Ordens-Mitglied erhält daher von der Ordenskanzlei mit der Ernennungs-Urkunde, dem Ordenszeichen und einem Exemplare der Statuten auch einen Revers zugestellt, welchen es zu unterfertigen und der Ordenskanzlei zurückzuschicken hat, und womit es nicht nur den Empfang dieser Gegenstände bestätigt, sondern auch für sich und seine Erben sich anheischig macht, die Ordenszeichen und Statuten in den oben bezeichneten Fällen an die Ordenskanzlei wieder zurückzustellen oder zurückstellen zu lassen.

§. 16.

Die Bestimmungen des Strafgesetzes über den Verlust der Orden wegen Vergehungen haben auch auf die Mitglieder des Franz Joseph-Ordens Anwendung zu finden.

§. 17.

Die Mitglieder des Franz Joseph-Ordens haben bei den Festen dieses Ordens den Eintritt in die geheime Rathsstube, wohin die Grosskreuze und Comthure auch bei allen jenen Gelegenheiten zu kommen berechtigt sind, wo diess den Grosskreuzen und Commandeuren des Stephans- und Leopolds-Ordens, dann den Rittern der ersten und der zweiten Classe des Ordens der eisernen Krone zukömmt.

§. 18.

Auch erhalten alle Ordens-Mitglieder ohne Unterschied des Standes den Zutritt zu den Hoffesten und sogenannten Appartements.

§. 19.

An alle Behörden ergeht der Befehl, dass sie, wenn von ihnen etwas an die Ordens-Mitglieder erlassen wird, denselben nebst den ihnen sonst gebührenden Titeln auch jenen des Ordens beifügen.

§. 20.

Ordery św. Szczepana i Leopolda, równie jak order żelaznej korony, uważane jako korporacye, mają rangę przed orderem Franciszka Józefa; co się zaś tycze pojedynczych jego członków i członków reszty wyż wspomnianych austriackich orderów, wyższy stopień, stanowi także wyższą rangę, a w równych stopniach czas udzielenia orderu.

§. 21.

Powyższe ustanowienia, których rozszerzenie, odmienienie i objaśnienie, zostawiamy Sobie i następcom Naszym, mają służyć za jedyne prawidło przy udzielaniu orderu Franciszka Józefa.

§. 22.

Ażebymy nakoniec wszystko to utrzymanem i najpóźniejszym czasem przekazaniem zostało, nakazaliśmy, ażebymy trzy równo-brzmiące i Naszym własnoręcznym podpisem zaopatrzone pierwopisy, niniejszego rozporządzenia, sporządzone zostały, a z takowych jeden w archiwum orderowem, drugi w Naszem archiwum domowem, a trzeci w archiwum Naszego ministra spraw wewnętrznych, zachowanym był.

Dano w Naszem głównem i stołecznem mieście Wiedniu, dnia 25. Grudnia, w roku tysiąc osmset pięćdziesiątym, Naszego panowania trzecim.

Franciszek Józef.

**Schwarzenberg. Krauss. Bach. Bruck. Thinnfeld. Schmerling.
Thun. Csorich. Kulmer.**

Opisanie złotych łańcuszków, na których się nosi dekoracya orderu w mniejszym rozmiarze na sukni cywilnej.

Łańcuszek dla kawalerów orderu wielkiego krzyża.

Ten 3 linie szeroki. Naprzód pokazuje się w nim orzeł cesarski z koroną na głowach (ze złota, częściowo na szyi i na piórach skrzydeł i ogona, czarno-emaliowany) mający na piersiach herb austriacki ze złota; potem następuje chronograficznie spojona cyfra imienia F. J., równie z wzniesioną nad nią koroną, która dwiema wstęgami przymocowana jest do cyfry; poczem znowu orzeł, a po nim dalej na przemian cyfra imienia w związku bezpośrednim. Połączenie, uskutecznione jest za pomocą dwóch zewnątrz bieżących pojedynczych ogniw sztabikowych, które od dziobów orłów idąc do najniższych części liter, a od szponów orłów do wyższych części liter, przymocowane będą.

Łańcuszek dla komandorów,

jest na 2¹/₂ linii szeroki. W nim przychodzi najprzód korona, potem orzeł, (jednakowoż tylko na piórach skrzydeł i ogona, częściowo emaliowany na czarno). W białej średniej tarczy orła, znajdują się litery F. J., poczem przychodzi znowu korona i tak dalej.

Połączenie jak przy łańcuszkach pierwszego stopnia.

§. 20.

Der *Stephans- und Leopold-Orden*, sowie jener der *eisernen Krone*, haben, als *Gesamtkörper betrachtet*, den *Rang vor dem Franz Joseph-Orden einzunehmen*; rücksichtlich der *einzelnen Mitglieder desselben und jener der obgenannten übrigen österreichischen Orden aber bestimmt zunächst der höhere Grad und innerhalb des gleichen Grades, die Zeit der Verleihung den Rang.*

§. 21.

Die *vorstehenden Satzungen*, deren *Erweiterung, Abänderung und Erläuterung Wir Uns und Unseren Nachfolgern vorbehalten*, haben bei *Verleihungen des Franz Joseph-Ordens als einzige Richtschnur zu dienen.*

§. 22.

Damit endlich für die *Erhaltung alles dieses und die Ueberlieferung desselben auf die spätesten Zeiten vorgesorgt sei*, haben *Wir verordnet*, dass *drei gleichförmige, mit Unserer eigenhändigen Unterschrift bekräftigte Urschriften gegenwärtiger Anordnung ausgefertigt, und davon die Eine in dem Ordensarchive, die Zweite in Unserem Hausarchive und die dritte in dem Archive Unseres Ministeriums des Innern aufbewahrt werden sollen.*

Gegeben in *Unserer Haupt- und Residenzstadt Wien am 25. December im Jahre Eintausend achthundert fünfzig, Unserer Reiche im dritten.*

Frans Joseph.

**Schwarzenberg. Krauss. Bach. Bruck. Thunfeld. Schmerling.
Thun. Csorich. Kulmer.**

Beschreibung der goldenen Ketten, an welchen die Ordensdecoration im verkleinerten Masstabe am Civilkleide getragen wird.

Kette für die Grosskreuze.

Dieselbe ist 3 Linien breit. In derselben kommt zuerst der gekrönte kaiserliche Adler (Gold, am Halse und in den Flügel- und Schweif-Federn theilweise schwarz emallirt), auf der Brust das österreichische Wappen von Gold; darauf folgt der chronographisch verschlungene Namenszug F.J. ebenfalls mit darüber schwebender Krone, welche mit den beiden Bändern an den Buchstaben festgemacht ist, dann kommt wieder der Adler und so ferner abwechselnd der Namenszug in unmittelbarem Zusammenhange. Die Verbindung ist durch je zwei von aussen laufende einfache, stangenartige Kettenglieder bewirkt, welche von den Schnäbeln der Adler auf die untersten Züge der Buchstaben, von den Klauen der Adler aber an den oberen Zügen der Buchstaben befestiget sind.

Kette für die Comthure.

Dieselbe ist 2½ Linien breit, in derselben kommt zuerst die Krone, dann der Adler (jedoch nur an den Flügel- und Schweif-Federn theilweise schwarz emallirt). In dem weissen Herzschilde des Adlers sind die Buchstaben F. J., dann kommt wieder die Krone, und so fort.

Die Verbindung ist wie bei den Ketten des ersten Grades.

Łańcuszek dla kawalerów

jest szeroki $1\frac{1}{2}$ linii. Najprzód przychodzi tarcza złota, kolisto-okrągła, mierząca w średnicy $1\frac{1}{2}$ linii, w której litery F. J. czerwono są emaliowane; potem przychodzi tarcza równej wielkości emaliowana na biało, z koroną cesarską. Potem znowu przychodzi tarcza z literami i tak dalej na przemian.

Połączenie między każdymi dwiema takowemi tarczami, uskutecznione jest za pomocą pojedynczych ogniów, które przymocowane są do uszek, znajdujących się w oprawie tarcz.

25.

Cesarski patent z dnia 25. Grudnia 1850,

mocą którego wydane zostają statuta dla krzyża zasług cywilnych, ustanowionego Najwyższem postanowieniem z dnia 16. Lutego 1850.

Za poradą Mojej Rady ministrów i na wniosek Mojego ministra spraw wewnętrznych, zatwierdzam niniejszem przedłożone Mi statuta dla krzyża zasług cywilnych, ustanowionego Mojem postanowieniem z dnia 16. Lutego 1850.

Franciszek Józef m. p.

Bach m. p.

STATUTA

dla krzyża zasług cywilnych.

§. 1.

Dla nagradzania wiernego i czynnie dowiedzionego przywiązania dla Cesarza i ojczyzny, długoletnich i pożytecznych usług w zawodzie publicznym, lub innych zasług, położonych około dobra powszechnego, udzielanym będzie, zamiast istniejącego dotąd medalu honorowego dla cywilnych, krzyż zasług cywilnych w czterech klasach; ustanowiony Najwyższem postanowieniem z dnia 16-go Lutego 1850.

§. 2.

Forma zewnętrzna krzyża zasług, według czterech klas, opisana jest w rozporządzeniu ministra spraw wewnętrznych z dnia 16. Lutego 1850, którą widzieć można w załączonym tu rysunku.

Krzyż zasług każdej klasy, nosić się będzie na wstążce $1\frac{1}{2}$ cala szerokiej, jasno-czerwonej, na lewej stronie piersi, w klucze, lub w otwarciu guzika.

Nie wolno odstępować od przepisanej formy krzyża, ani od sposobu noszenia takowego.

§. 3.

Posiadanie krzyża zasług, nie nadaje prawa do szlachetwa, lub innych prerogatyw; ktokolwiek zaś nim zaszczyconym został, prawo ma nazywać się „posiadaczem takowego“, i jako taki ma też być wyrażonym we wszystkich urzędowych ekspedycjach.

§. 4.

Ci, którym udzielonym został krzyż zasług, jeżeli później wyższą klasę onego otrzymają, upoważnieni są do noszenia krzyża pierwiej udzielonego klasy niższej. Równie też posiadaczom dotychczasowych medalów cywilno-honorowych złotych lub sre-

Złoty krzyż zasług z koroną.
Goldenes Verdienstkreuz mit der Krone.

Złoty krzyż zasług.
Goldenes Verdienstkreuz.

Strona przednia.
Vorderseite.

Strona tylna.
Rückseite.

Strona przednia.
Vorderseite

Strona tylna.
Rückseite.

Srebrny krzyż zasług z koroną.
Silbernes Verdienstkreuz mit der Krone.

Srebrny krzyż zasług.
Silbernes Verdienstkreuz.

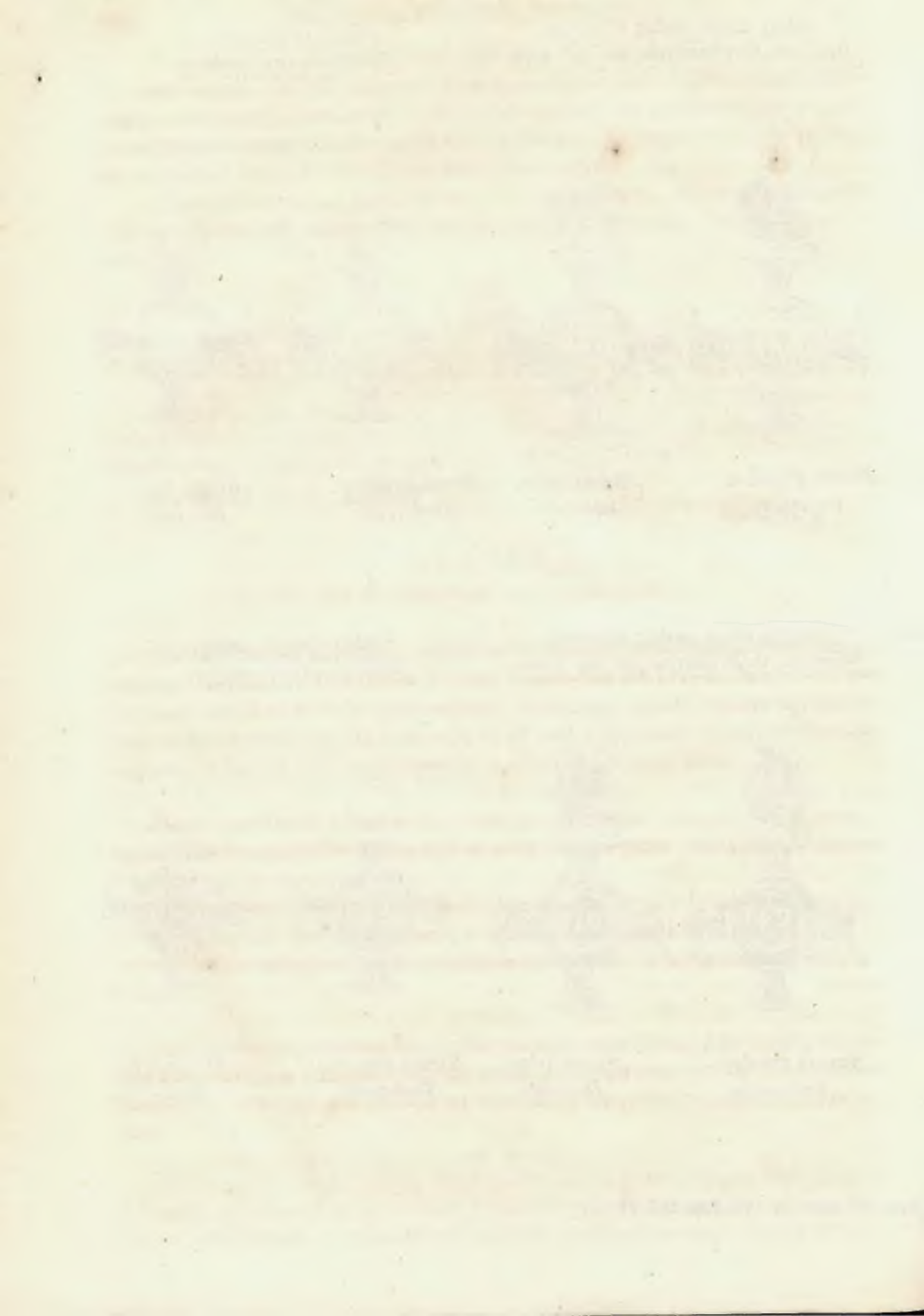

Strona przednia.
Vorderseite.

Strona tylna.
Rückseite.

Strona przednia.
Vorderseite.

Strona tylna.
Rückseite.

Kette für die Ritter.

Dieselbe ist $1\frac{1}{2}$ Linie breit. Zuerst kommt ein $1\frac{1}{2}$ Linie im Durchmesser haltender, zirkebrunder goldener Schild, worin die Buchstaben **F. J.** roth emaillirt angebracht sind, dann kommt ein gleichgrosser, weiss emaillirter Schild mit der Kaiserkrone. Hierauf kommt wieder der Schild mit den Buchstaben und so abwechselnd fort.

Die Verbindung zwischen je zwei solchen Schildern ist durch einfache Kettenglieder hergestellt, welche in an der Einfassung der Schilde angebrachte Oehre befestiget sind.

25.**Kaiserliche Verordnung vom 25. December 1850,**

womit die Statuten für das mit Allerhöchster Entschliessung vom 16. Februar 1850 gegründete Civil-Verdienstkreuz hinausgegeben werden.

Ich genehmige über Einrathen Meines Ministerrathes und Antrag Meines Ministers des Innern die Mir vorgelegten Statuten für das mit Meiner Entschliessung vom 16. Februar 1850 gegründete Civilverdienstkreuz.

Franz Joseph m. p.

Bach m. p.

Statuten für das Civil-Verdienstkreuz.**§. 1.**

Zur Belohnung treuer und thätig bewährter Anhänglichkeit an Kaiser und Vaterland, vieljähriger, anerkannt erspriesslicher Verwendung im öffentlichen Dienste oder sonstiger, um das allgemeine Beste erworbener Verdienste, wird von Seiner Majestät, statt der bisher bestandenen Civil-Ehrenmedaillen, das mit der Allerhöchsten Entschliessung vom 16. Februar 1850 gegründete Verdienstkreuz in vier Classen verliehen.

§. 2.

Die äussere Form des Verdienstkreuzes nach den vier Classen ist in der Verordnung des Ministers des Innern vom 16. Februar 1850 beschrieben und in der hier angehängten Zeichnung ersichtlich gemacht.

Das Verdienstkreuz jeder Classe wird an einem $1\frac{1}{2}$ Zoll breiten, hochrothen Bande auf der linken Brust in einer Schlinge oder im Knopfloche getragen.

Eine Abweichung von der vorgeschriebenen Form des Kreuzes oder von der Art des Tragens ist nicht gestattet.

§. 3.

Der Besitz des Verdienstkreuzes gibt keinen Anspruch auf den Adel oder ein sonstiges Vorrecht; jeder damit Ausgezeichnete ist jedoch befugt, sich „Besitzer“ desselben zu nennen und er ist in allen dienstlichen Ausfertigungen als solcher zu bezeichnen.

§. 4.

Die mit dem Verdienstkreuze Betheilten bleiben, wenn sie etwa nachträglich eine höhere Classe desselben erhalten, zum Tragen des ihnen früher verliehenen Kreuzes minderer Classe berechtigt. Dessgleichen ist den Besitzern der bisherigen goldenen oder silbernen Civil-Ehren-

brnych, którymby dla ich nowych odznaczeń się, później krzyż zasług udzielony został, wolno jest nosić medal obok krzyża otrzymanego.

§. 5.

Po zgonie posiadacza krzyża zasług, znak ten honorowy przesłany być winien do władzy, przez którą posiadaczowi doręczony został, w celu oddania takowego do kancelaryi orderu Franciszka Józefa, która ma obowiązek sprawiania i przechowywania tych krzyżów.

§. 6.

Postanowienia ogólne, zawarte w ustawach karnych, eo do utraty znaków honorowych, dotyczą także krzyża zasług.

Bach m. p.

26.

Rozrządzenie ministra wyznań i oświecenia z dnia 24. Stycznia 1851,

obowiązujące w krajach koronnych: niższej Austrii, Austrii powyżej Ensy, Solnogradu, Tyrolu, Styrii, Karyntyi, Krainy, Pobrzeża, Czech, Morawii, Śląska, Galicyi, Bukowiny, Dalmacyi,

dotyczące stanowczego ustanowienia dyrektorów gimnazyalnych i ich płacy.

Najwyższem postanowieniem z dnia 31. Grudnia 1850. raczył Najjaśniejszy Pan, J. C. Mość, Najłaskawiej dozwolić, ażeby wszedł w wykonanie §. 100. projektu o organizacyi austriackich gimnazyów, dotyczący stanowczego obsadzenia posad dyrektorskich na gimnazyach rządowych, zaczem znamienici mężowie przedstawieni być mogą, aby przez Najjaśniejszego Pana na rzeczywistych dyrektorów przy gimnazyach zupełnych mianowani zostali.

Zarazem zatwierdził Najjaśniejszy Pan i ten wniosek, iż płaca stanowczo ustanowionego dyrektora na zupełnem gimnazyum rządowem o 8-miu klasach, ta sama będzie, jaką pobierał dawny nauczyciel humaniorów przy gimnazyum dotyczącem, pomnożona remuneracją w kwocie 200 do 300 złt. r., dozwoloną prowizorycznym dyrektorom gimnazyalnym, na mocy Najwyższego postanowienia z dnia 29. Grudnia 1849, tudzież, iż tenże wymiar płacy także i do byłych prefektów gimnazyalnych zastosowanym być ma, jeżeli ci na rzeczywistych dyrektorów gimnazyalnych zostaną posunięci.

Jeżeli który z profesorów dawniej istniejących studyów filozoficznych, obecnie zaś z gimnazyum połączonych, mianowanym został na rzeczywistego dyrektora gimnazyalnego, ten pobiera w ostatniej kategorii płacę, pomnożoną renumeracją, wyż wspomnianą, która się mu należała wedle różnych stopni płacy, jako byłemu profesorowi licealnemu.

Thun m. p.

27.

Rozrządzenie ministerstwa sprawiedliwości z d. 30. Stycznia 1851,

obowiązujące w krajach koronnych: Austrii powyżej i poniżej Ensy, Solnogradu, Styrii, Karyntyi, Krainy, Gorycyi, i Gradyski z Istrią, Tryestu, Tyrolu i Vorarlberga, Czech, Morawii, górnego i dolnego Śląska.

którem się objaśnia §§-fy 24. i 25. organicznej ustawy dla władz sądowych z dnia 28. Czerwca 1850 *).

Z powodu przedłożonych wniosków do obsadzenia posad, przy których prezydenci sądów krajowych, sądzili się być obowiązany, urzędnikom do ich obrębu są-

*) W Części LXXXVI. Nr. 258. dziennika praw państwa z roku 1850.

medaillen, welche in der Folge wegen neuer Verdienste mit dem Verdienstkreuze theilhaft werden sollten, das Tragen der Medaille neben dem erlangten Kreuze gestattet.

§. 5.

Nach dem Ableben des Besitzers des Verdienstkreuzes ist das Ehrenzeichen der Behörde, durch die es an den Besitzer gelangte, zur Zurückstellung an die Kanzlei des Franz Joseph-Ordens einzusenden, welche mit der Anschaffung und Verwahrung dieser Kreuze beauftragt ist.

§. 6.

Die in Ansehung des Verlustes der Ehrenzeichen überhaupt in den Strafgesetzen enthaltenen Bestimmungen finden auch auf die Verdienstkreuze Anwendung.

Bach m. p.

26.

**Erlass des Ministers des Cultus und Unterrichts vom
24. Jänner 1851,**

wirksam für die Kronländer Niederösterreich, Oesterreich ob der Enns, Salzburg, Tirol, Steiermark, Kärnthen, Krain, Küstenland, Böhmen, Mähren, Schlesien, Galizien, Bukowina, Dalmatien,

betreffend die definitive Anstellung von Gymnasial-Directoren und deren Gehalte.

Seine Majestät haben mit Allerhöchster Entschliessung vom 31. December 1850 Allerhöchst zu gestatten geruht, dass der §. 100 des Entwurfes über die Organisation der österreichischen Gymnasien in Betreff der definitiven Besetzung von Directorenstellen an Staatsgymnasien in Wirksamkeit trete, und demgemäss ausgezeichnete Männer zur Allerhöchsten Ernennung als wirkliche Directoren von vollständigen Gymnasien in Antrag gebracht werden dürfen.

Ferner haben Seine Majestät den Antrag genehmiget, dass die Besoldung eines definitiv angestellten Directors an einem vollständigen Staatsgymnasium von acht Classen in der Regel in dem Gehalte eines ehemaligen Humanitätslehrers des bezüglichen Gymnasiums, vermehrt durch die mit Allerhöchster Entschliessung vom 29. December 1849 den provisorischen Gymnasial-Directoren bewilligte Remuneration von 200 bis 300 Gulden zu bestehen habe, und dass diese Bemessung des Gehaltes auch auf gewesene Gymnasial-Präfecte, wenn sie zu wirklichen Gymnasial-Directoren befördert werden, anzuwenden sei.

Wenn ein Professor der bestandenenen, nun mit den Gymnasien vereinigten philosophischen Studien zum wirklichen Gymnasial-Director ernannt wird, so erhält er in letzter Eigenschaft den durch die erwähnte Remuneration vermehrten Gehalt, der ihm als gewesenen Lyceal-Professor nach den verschiedenen Gehaltsstufen gebührt.

Thun m. p.

27.

Erlass des Justizministeriums vom 30. Jänner 1851,

wirksam für die Kronländer Oesterreich unter und ob der Enns, Salzburg, Steiermark, Kärnthen, Krain, Görz und Gradiska mit Istrien, Triest, Tirol und Vorarlberg, Böhmen, Mähren, Ober- und Niederschlesien,

**wodurch die §§. 24 und 25 des organischen Gesetzes für die Gerichtsstellen vom
28. Juni 1850 *) erläutert werden.**

Aus Anlass vorgelegter Besetzungsvorschläge, bei welchen die Landesgerichts-Präsidenten den unter ihrer unmittelbaren Leitung stehenden Beamten ihres Gerichtssprengels der Qualifica-

*) Im LXXXVI. Stück, Nr. 258, des Reichsgesetzblattes vom Jahre 1850

dowego należącym, bezpośrednio pod ich kierownictwem zostającym, wtedy tylko sprawę zdawać o kwalifikacji co do uzdolnienia, pilności i moralności, gdy szło o nadanie w obrębie innego sądu krajowego, rozporządza się do §§^{fów} 24. i 25. organicznej ustawy dla władz sądowych, iż :

„Zdanie o kwalifikacji ze strony prezydenta i jeneralnego prokuratora lub prokuratora rządowego, co się tycze kompetentów, pod bezpośredniem kierownictwem „pierwszego zostających, także i wtedy ma być przedłożonem, jeżeli idzie o obsadzenie „nie posad służbowych, przy własnym sądzie opróżnionych.“

Krauss m. p.

tion über die Befähigung, den Fleiss und die Moralität, nur dann ertheilen zu sollen crachten, wenn es sich um die Besetzung einer Stelle in einem anderen Landesgerichtsbezirke handelte, wird zu den §§. 24 und 25 des organischen Gesetzes für die Gerichtsstellen verfügt:

„Das Qualifications-Gutachten des Präsidenten und Generalprocurators oder Staatsanwaltes über die Competenten, welche der unmittelbaren Leitung des Ersteren unterstehen, ist auch dann auszufertigen, wenn es sich um Besetzung von Dienstposten handelt, die bei der eigenen Gerichtsbehörde in Verledigung gekommen sind.“

Krauss m. p.

